

ಕುಮದ್ವತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಶಿಕಾರಿಪುರ

ಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಶಾಲಾ ವಿಷಯ – ಕನ್ನಡ
ಬೋಧನಾ ಮಾದರಿಗಳು

ಮುಂಸಂಘಟನಾ / ಮುಂಗಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮಾದರಿ

ಡಾ. ರವಿ ಹೆಚ್

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ADVANCE' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ಥಾವನೆ ಅಥವಾ ಮುಂಗಡ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಹಾಗೂ ORGANIZER ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ರಚನೆ ಅಥವಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಡೆವಿಡ್ ಪಿ ಆಸುಬೆಲ್ ರವರು ೧೯೫೭ರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.

ಈ ಮಾದರಿಯು ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮಾದರಿಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರಗಳು:

1. ಅನುಗಮನ ಮಾದರಿ
2. ನಿಗಮನ ಮಾದರಿಗಳು
3. ಅನುಗಮನ-ನಿಗಮನ ಮಾದರಿಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂಗಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮಾದರಿಯು ಅನುಗಮನ ಮಾದರಿಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ.

ಮಾದರಿಯ ಧೈಯ ಮತ್ತು ಊಹೆಗಳು:

ಮುಂಗಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮಾದರಿಯನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅರಿವಿನ ರಚನೆಯನ್ನು ಬಲ ಪಡಿಸಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಲಿಯುವವನಿಗೆ ಹೊಸ ಜ್ಞಾನವು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿರಬೇಕು; ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸಣಸರ್ಗವು ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕವಿರಬೇಕು; ಮತ್ತು ಹೊಸ ವಿಷಯವು ಪೂರ್ವಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರಬೇಕು.

ಈ ಮಾದರಿಯ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು:

ಆಸುಬೆಲ್ ರವರ ಈ ಮಾದರಿಯು 'ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಶಾಬ್ದಿಕ ಕಲಿವು' ಎಂಬ ತತ್ವದ ಮೇಲೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೆಂದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ತನಗೆ ಕಲಿಸಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುವ ಬದಲು, ಅದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ.

ವ್ಯಾಖ್ಯೆ :

ಆಸುಬೆಲ್ ರವರ ಪ್ರಕಾರ “ಮುಂಗಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಸ್ಥಾವನೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದು, ಕಲಿಯುವ ವಿಷಯಕ್ಕಿಂತ ಉಚ್ಚಮಟ್ಟದ ಅಮೂರ್ತತೆ, ಸಾಮಾನ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ”. ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಂಗಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು:

ಮುಂಗಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕಲಿಕೆಯ ವಸ್ತುವಿಗಿಂತ ಉಚ್ಚಮಟ್ಟದ ಅಮೂರ್ತತೆ, ಸಾಮಾನ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಮುಂಗಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅರಿವಿನ ರಚನೆ ಹಾಗೂ ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳ ನಡುವೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಮುಂಗಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು:

1. **ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ;**

ಒಂದು ಹೊಸ ವರ್ಗಕ್ಕೆ, ವರ್ಗದ ಗುಂಪಿಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ಸಮಾವೇಶವನ್ನಾಗಿ ವರ್ಗ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಇದು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಕಲಿಕೆಯ ವಿಷಯವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೊಸದಿದ್ದಾಗ ಇದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುವುದು.

೨. **ತುಲನಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ;**

ಈಗಾಗಲೇ ಅರಿವಿನ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಒಂದೇ ತೆರೆನಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಇದನ್ನು ಹೊಸ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಅನುಕಲನ ಮಾಡಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಕಲಿಕೆಯ ವಸ್ತುವಿನ ಸಾಮ್ಯ ಹಾಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವಾಗ ತುಲನಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸಹಾಯಕ.

ಮುಂಗಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮಾದರಿಯ ಹಂತಗಳು:

ಹಂತ-೦೧ ಮುಂಗಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿರೂಪಣೆ

- ಪಾಠದ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವುದು.
- ಮುಂಗಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ಸಂಬಂಧಿತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಉತ್ತೇಜನಗೊಳಿಸುವುದು.

ಹಂತ-೦೨ ಕಲಿಕೆಯ ವಸ್ತು ಅಥವಾ ವಿಷಯದ ನಿರೂಪಣೆ

- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅವಧಾನವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಕಲಿಯುವ ವಸ್ತುವಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವುದು.

ಹಂತ-೦೩ ಅರಿವಿನ ರಚನೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು

- ಅನುಕಲನ ಪುನರ್ಮಿಲನವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದು.
- ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಸ್ವೀಕೃತ ಕಲಿವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದು.
- ವಿಷಯ ವಸ್ತುವಿಗೆ ವಿಮರ್ಶಕ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು.
- ಸೃಷ್ಟಿಕರಣ

ಮುಂಗಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮಾದರಿಯ ಘಟಕಾಂಶಗಳು:

1. ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ:

ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ವಸ್ತು ವಿಷಯವನ್ನು ಕಲಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಮಾಹಿತಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಸ ಕಲಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧೀಕರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಕಲಿಕೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

೨. ರಚನೆ :

ಅ) ಮುಂಗಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವುದು;

- ಪಾಠದ ಉದ್ದೇಶಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟನೆ
- ಪೂರಕ ಉದಾಹರಣೆಗಳ ನೀಡುವುದು
- ವಿಭಿನ್ನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಪರಿಚಯ
- ಗೊತ್ತಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಪರಿಚಯ
- ಹಿಂದಿನ ಕಲಿಕೆಯ ಪರಿಶೀಲನೆ

ಮುಂಗಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮಾದರಿಯ ಘಟಕಾಂಶಗಳು:

ಆ) ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ವಸ್ತುವಿಷಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು;